

Jaarverslag 2024

 Museum
Wierdenland

Colofon

Datum : Voorjaar 2025
Organisatie : Stichting Museum Wierdenland
Adres : Van Swinderenweg 10, 9891 AD Ezinge
KvK nummer : 41011843
Website : www.wierdenland.nl
Telefoon : 0594 621524
Email : directie@wierdenland.nl
Contactpersonen : Elise van Ditmars (directeur), Klaas Dijkstra (secretaris)
Vormgeving : Anita Kadijk

Met bijdragen van:

Balie en horeca : Trudy van der Veen en Karin Ijpema
Boeking : Margreet Wegelin
Gidsen : Boudewijn de Vries
Educatie : Ellie Komrij
Winkel : Michaëla van der Waard en Margriet Post

Inhoud

1. Verslag	4
1.1 BESTUUR	4
1.2 BESTUURSSAMENSTELLING EN -MUTATIES	10
1.3 VERHOUDING TOT DRIE CODES	10
1.4 MEDEWERKERS, VRIJWILLIGERS EN STAGIAIRES	11
2. Tentoonstellingen en projecten	13
2.1 VASTE TENTOONSTELLING	13
2.2 WISSELTENTOONSTELLINGEN	14
2.3 MUSEUMTUIN	17
2.4 PROJECT HERINRICHTING VASTE COLLECTIEPRESENTATIE	17
3. Teams	18
3.1 BALIE EN HORECA	18
3.2 BOEKINGEN	19
3.3 PR	20
3.4 GIDSEN	21
3.5 EDUCATIE	22
3.6 WINKEL	24
4. Ten slotte	25
Organisatieschema	26
Overzicht baten en lasten	27

1. Verslag

1.1 BESTUUR

Na zijn bezoek aan Museum Wierdenland (MW) schreef Jona Lendering (historicus, blogger, webmaster en journalist) op 26 juli 2024 in zijn blog: *“Een goed museum brengt bezoekers van buiten de regio tot begrip van die regio. En omgekeerd kan een goed museum bezoekers uit de eigen regio kennis laten maken met iets van buiten de regio. Museum Wierdenland in het Groningse dorpje Ezinge is zo’n goed museum. De niet-Groninger krijgt informatie over het leven op de wierden, terwijl de Groninger er momenteel kennis kan maken met iets waar ‘ie anders 1600 kilometer voor op reis moet: de Etrusken.”*

De betekenis van Ezinge voor kennis van de vroege geschiedenis van Europa wordt eens te meer treffend geïllustreerd door een kaart uit 1958. In de ‘Grosser historischer Weltatlas’ van de uitgeverij Bayerischen Schulbuch is Ezinge een van de weinige plaatsen die vermeldenswaardig blijkt in onze streken in de Romeinse periode.

Mede door de belangstelling die de tentoonstellingen *‘Etrusken: pracht en macht’* en *‘Kloeke kerken van de Ploeg’* wekten, steeg het bezoekersaantal van MW in 2024 naar 20.975. Bijna 21.000! En zo’n 5000 meer dan in 2023, dat met -op een haar na- 16.000 bezoekers het recordjaar tot dan toe was. De gelukkige 20.000ste was Jacob Bosma uit Hornhuizen. Zijn reactie: *“Wat een leuke verrassing en eer! Ik breng graag een bezoek aan Museum Wierdenland, nu voor de expositie over de Etrusken. Eerder kwam ik hier met mijn voormalige schoolklas uit Winsum. Het historische landschap van Middag-Humsterland is zo’n mooie omgeving. Een museumbezoek is goed te combineren met een wandeling of fietstocht rond Ezinge.”*

Gevraagd om een reactie op de positieve resultaten citeert de Ommelander Courant van donderdag 30 januari 2025 directeur MW Elise van Ditmars: *“Prachtig dat 2024 het recordaantal bezoekers van 2023 zo overtreft. We hebben er keihard voor gewerkt en zijn ongelooflijk blij, maar ook trots, dat we met zo’n kleine professionele staf en 85 vrijwilligers al die duizenden mensen gastvrij hebben kunnen ontvangen. Want dat vinden we het belangrijkste, of je nu komt voor een tentoonstelling over De Ploeg, wilt weten waarom Ezinge het oudste permanent bewoonde dorp is van Nederland of gewoon voor een kopje koffie: als je maar weer met een glimlach ons museum verlaat.”*

Dit jaarverslag informeert over de aanleiding en achtergronden van het succesvolle jaar 2024 en beschrijft het overige reilen en zeilen van MW in dat jaar, deels in bijdragen door vrijwilligers. Tegelijkertijd legt het bestuur hierin verantwoording af over de wijze waarop het beleid is uitgevoerd en hoe de middelen zijn besteed.

Ecomuseum

De reactie van de 20.000ste bezoeker bevestigt wat MW als *Museum van Waarde* wil zijn: bron van ontmoeting, kennis, ontdekking en inspiratie met een duidelijke verbondenheid van landschap, cultuurhistorie en archeologie, en met als pijlers: het verhaal, de beleving en de verbeelding. De inhoudelijke identiteit van het museum is gebaseerd op het verhaal van het landschap, de cultuur en de mens in het wierdenlandschap. Daarbij heeft MW de ambitie om als ‘Ecomuseum in ontwikkeling’ het museum te positioneren als integraal onderdeel van het landschap en zijn bewoners. MW omarmt de grondslagen van het Ecomuseum: identiteit, verbinding, gemeenschapszin en participatie. Bij het toepassen van de Code Diversiteit en Inclusie reiken de principes van het Ecomuseum op een welhaast vanzelfsprekend wijze de bij deze Code horende kaders aan. In het bijzonder kan worden genoemd dat bij de intakegesprekken met nieuwe vrijwilligers de coördinatoren aandacht hebben voor hun persoonlijk welbevinden.

Bezoekers

Het blijft enigszins gissen naar de redenen van de forse stijging van het bezoekersaantal, maar de extra investering in PR, zowel vanuit MW zelf als vanuit de Waddensemusea, spelen hierin ongetwijfeld een belangrijke rol. Ook zullen de successen van 2023 hebben bijgedragen aan de naamsbekendheid van MW, waardoor bezoekers terugkeren voor de wisseltentoonstellingen. Dat neemt niet weg dat de onderwerpen van zowel *‘Kloeke kerken van de Ploeg’* als *‘Etrusken: pracht en macht’* een eigen aantrekkingskracht hebben uitgeoefend. De eerste toonde verschillende werken uit particuliere verzamelingen die voor het eerst museaal te zien waren; in samenwerking met het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) te Leiden waren in de tweede archeologische objecten te zien in een voor deze gelegenheid uniek samengestelde tentoonstelling. Er werd op deze manier een verbinding gemaakt tussen de Klassieke Oudheid en het begin van het wierdenlandschap en zijn bewoners. Kwamen op de eerste tentoonstelling met name liefhebbers van De Ploeg -en kerkgebouwen- af,

Jannes de Vries, Oostum, circa 1935, te zien op de tentoonstelling 'Kloeke kerken van De Ploeg'

de tweede sloot aan bij geïnteresseerden in de Oudheid en archeologie, van hoogleraar tot (gymnasium)schoolklassen. Reacties in het gastenboek van nieuwe bezoekers vermelden regelmatig dat MW ook met de vaste collectie indruk maakt.

In het kader van de Code Diversiteit en Inclusie werd in november voor het eerst een prikkelarme openstelling aangeboden. Door de *Stichting Uit met Autisme* werd dit initiatief positief beoordeeld. Het is de bedoeling dat MW met ingang van 2025 twee keer per jaar prikkelarme openstellingen aanbiedt, waarbij rekening wordt gehouden met de hoeveelheid bezoekers, licht en geluid.

In 2024 hebben 11.389 museumkaarthouders een bezoek gebracht aan MW, waarvan 55,5% uit de stad Groningen kwam, 7,5% uit Haren, 6,5% uit Zuidhorn en 5,6% uit Amsterdam. De museumvereniging houdt ook bij welke andere musea deze bezoekers hebben bezocht in een periode van zes maanden. Van de museumkaarthouders die een bezoek brachten aan MW is 14,5% ook naar het Drents Museum geweest, 7,4% naar het Groninger Museum en meer dan 25% bezocht eveneens een (of meer) van de andere Groninger Waddensemusea.

Ontwikkelingen

De maand januari heeft in het teken gestaan van het verzorgen van de subsidieaanvraag (lees: investeringsverzoek) bij de provincie voor de periode 2025-2028. De spanning of de aanvraag gehonoreerd zou worden steeg toen in de loop van het jaar het onomwonden positieve advies van de Kunstraad bekend werd met als motivatie: *“Met verbinding van archeologie, cultuur en (wierden) landschap onderscheidt het museum zich, het brengt de verschillende onderdelen inhoudelijk goed samen. De programmering is afwisselend en het museum zoekt steeds naar nieuwe en eigentijdse manieren om de verschillende activiteiten te presenteren.”* En: *“Het is uniek als archeologisch museum en heeft daarmee een goede positie verworven. Met een kleine staf levert het goede prestaties.”*

Bovenop de positieve waardering voor MW door de Kunstraad, bleek -als kers op de taart- de aanvraag van MW van alle culturele instellingen in de provincie die een aanvraag hebben gedaan ook nog als beste te zijn beoordeeld.

Op 19 november werd bekend dat de provincie het advies van de Kunstraad om de door MW ingediende subsidieaanvraag volledig te honoreren overnam! Dit stelt MW in staat de ambitie om de organisatie verder te professionaliseren te realiseren en nog weer meer in overeenstemming te brengen met de standaarden die in de museumwereld gehanteerd worden en gebruikelijk zijn, zoals de beloning van medewerkers conform de museum-CAO. Met spanning wordt afgewacht of de initiatieven die op provinciaal niveau zijn

genomen om in het kader van de gelden die in het programma Nij Begun aan Groningen ter beschikking worden gesteld aandacht en ruimte te vestigen op Cultuur -in de breedst mogelijke zin- weerklank vinden. En wat dat mogelijk zou kunnen betekenen voor een instelling als MW.

Verheugend was verder in juni 2024 de mededeling dat het Waddenfonds heeft gemeend het investeringsverzoek voor de realisatie van de museumtuin ruimhartig te kunnen honoreren. In de voorbereiding van het investeringsverzoek heeft MW dankbaar gebruik gemaakt van de medewerking van de Coöperatie Sterke Musea.

In het voorjaar bleek de luchtverversingsinstallatie niet meer naar behoren te werken. In eerste instantie bracht de reparatie niet wat ervan verwacht mocht worden. Een tweede was nodig om de gewenste luchtkwaliteit weer op peil te brengen. Ook is er geïnvesteerd in de beveiliging van het gebouw en is -ook in het kader van verdere professionalisering- de alarmopvolging geborgd bij een externe partner.

Vanaf 2024 doet TNO op voordracht van de gemeente onderzoek naar bodembeweging op het perceel waarop MW is gevestigd.

Met dankbaarheid mocht MW uit de nalatenschap van ‘Stichting Natuurboerderij Lammerburen’ een bijdrage van €2000 ontvangen.

Excursies, activiteiten en lezingen

Met grote regelmaat zijn fietstochten, excursies e.d. georganiseerd, om onder leiding van het goed geïnformeerde gidsenteam het landschap te ontdekken. Ook bestaat de mogelijkheid om onder leiding van een gids vanuit het museum een bezoek te brengen aan de wierde en het kerkgebouw op de wierde, en aan de Allersmaborg. Hoewel het bij wisseltentoonstellingen niet gebruikelijk is, was bij de Etruskententoonstelling een gids met kennis van de geschiedenis en woongebied van de Etrusken beschikbaar. En, zoals wel gebruikelijk is, waren er voor kinderen workshops met als bron van inspiratie de wisseltentoonstellingen, zoals het in de herfstvakantie voorafgaande aan 31 oktober (Halloween) ‘*Monsters maken*’. In de Etruskententoonstelling was een veelvuldig terugkerend element het ‘hoofd van Medusa’. De Griekse mythologie vertelt dat Medusa getooid was met haar van slangen en dat een blik in haar ogen mensen deed verstenen. De aankondiging van deze activiteit was voor een enkele ouder aanleiding om haar zorg te laten weten vanwege de mogelijk negatieve inwerking ervan op kinderen.

Er werden ook weer diverse lezingen georganiseerd. Zoals elk jaar participeerde

MW in de cyclus van archeologielezingen in samenwerking met Erfgoedpartners en gastconservator Imme Laseur gaf een lezing over de Etruskententoonstelling.

Vrienden

'Vrienden van MW' worden met enige regelmaat onthaald op exclusieve activiteiten, zoals een ontvangst met rondleiding en ruime gelegenheid om de nieuwste wisseltentoonstelling te bekijken.

PR

Om de aandacht te vestigen op de tentoonstellingen en activiteiten is enerzijds meer dan voorheen gebruik gemaakt van sociale media en anderzijds van posters op A0-formaat in de regio. Voor de Etruskententoonstelling is een radiospot (138 x 15 seconden) op Radio Noord in het Gronings te horen geweest, ingesproken door een bij MW betrokken vrijwilliger. En net als in 2023 vestigden landelijke en regionale radiospots, een STER reclame, diverse advertenties en sociale media de aandacht op de Waddenmusea waarvan MW deel uitmaakt.

Samenwerking

De samenwerking die in 2021 tot stand kwam in de Waddenmusea (MW, Openluchtmuseum Het Hoogeland, Museum Menkemaborg, het Visserijmuseum, Kloostermuseum St. Bernardushof en Museum/Borg Verhildersum) is ook in 2024 voortgezet. Elk van deze musea vertelt een opmerkelijk aspect van de geschiedenis van het leven aan de Groninger Waddenkust. Dit zeer succesvolle samenwerkingsverband wordt financieel ondersteund door de provincie Groningen, de gemeente Het Hogeland en de gemeente Westerkwartier. De betrokken musea hebben in 2024 met financiële ondersteuning van de beide gemeenten in een door Creatief Adviesbureau 'FreshForward' begeleid traject onderzocht op welke wijze de samenwerking kan worden bestendigd en wellicht geïntensiveerd. Dit heeft geresulteerd in een aantal concrete voorstellen en suggesties, zoals de mogelijkheid om gezamenlijk personeel, bijvoorbeeld een technisch medewerker, aan te stellen. De zes deelnemers hebben de intentie uitgesproken om een en ander in een verder intensiverende samenwerking nader uit te werken in de komende jaren.

Met de Vereniging Dorpsbelangen Ezinge wordt een nauwe band onderhouden waar het om gemeenschappelijke belangen gaat, zoals het project 'Ezinge verbindt'. Een combinatie van initiatieven om de biodiversiteit, educatie en beleefbaarheid van de natuur in en rondom Ezinge te vergroten. Hierin is ook de ontwikkeling van de museumtuin opgenomen. Landschapsbeheer Groningen is de projectleider en uitvoerder van dit project. Op dit moment participeert één

Burgemeester Ard van der Tuuk en directeur Elise van Ditmars openen de tentoonstelling 'Kloeke kerken van De Ploeg'

van de bestuursleden van MW tegelijkertijd in het bestuur van Dorpsbelangen. In een vergadering van de Vereniging Dorpsbelangen zijn de plannen voor de ontwikkeling van de museumtuin gepresenteerd. Dit leverde positieve en instemmende reacties op.

Vanaf de herfst van 2022 rijdt de 'Erfgoedbus' naar MW, een succesvol project onder de noemer 'Culturele Mobiliteit' van Stichting Kunst & Cultuur, dat basisscholen in de gelegenheid stelt om een culturele instelling te bezoeken. Hiervan is ook in 2024 gebruik gemaakt.

In september 2024 kwam het contact tot stand met het project 'Erfgoeddeal Middag-Humsterland'. In dit project worden in een aantal pilots initiatieven verkend in hoeverre het beheer van de erfgoedwaarden van het Nationaal Landschap kunnen worden geïncorporeerd in hedendaagse agrarische bedrijfsvoering vanuit het gegeven dat agrarisch gebruik ervan noodzakelijk is voor het behoud van kronkelige slotenpatronen en microreliëf in het landschap. In het project worden opgaven voor biodiversiteit, klimaat en circulariteit met dit behoud gecombineerd. In het kader van de tentoonstelling 'De ziel van het landschap' met werk van Siemen Dijkstra die vanaf 25 januari 2025 te zien is in MW wordt ook aandacht gegeven aan de resultaten van deze Erfgoeddeal.

Samenwerking met scholen

Met basisschool SWS 'Op Wier' in Ezinge vormt MW een leergemeenschap die ook in 2024 is onderhouden. Samen is de Erfgoedportfolio Middag-Humsterland ontwikkeld, een Leer-Ontdek-Ervaar-document onder het motto 'Waar kom ik weg?'. Ook voor andere basisscholen in het gebied van het Nationaal Landschap is de portfolio beschikbaar.

Op verzoek heeft het team Educatie programma's ontwikkeld toegespitst op de vraag waarmee een school een bezoek aan MW brengt.

Versterking team Educatie

Bijzonder verheugend was het dat ter ondersteuning van de medewerker Educatie in 2024 nieuwe vrijwilligers werden gevonden om schoolklassen te ontvangen voor de rondleiding in MW en een bezoek aan de wierde en de kerk.

Bijzondere activiteiten

In aansluiting op de wisseltentoonstelling 'Kloeke kerken van De Ploeg' vond op 12 mei in MW een taxatiedag van 'kunstschaten' plaats met Richard ter Borg en Stephan Veenstra. Wie als bezitter van een werk van De Ploeg of een ander schilderij, dan wel een object op het gebied van antiek, aardewerk en design,

er meer over wilde weten kon op die dag terecht in MW. Natuurlijk werd ook antwoord gegeven op de vraag waar iedereen stiekem nieuwsgierig naar is, namelijk: wat is het waard?

Op 9 november 2024 was MW op de Publieksdag Microscopie opnieuw een van de plaatsen in de provincie waar specifiek aandacht werd besteed aan het feit dat aan Frits Zernike de Nobelprijs voor de Natuurkunde werd toegekend voor zijn uitvinding van de Fasecontrastmicroscopie.

Al bijna traditiegetrouw gaf op Koningsdag de oudste fanfare van Nederland, te weten het welhaast museale trekken vertonende muziekgezelschap De Eendracht, opgericht in 1816, een concert in het museum.

Naar het zich laat aanzien heeft MW aan de ZomerJazzFietsTour voor het laatst een podium geboden aan musici. Na bijna 40 edities heeft de organisatie moeten besluiten dat die van 2024 de laatste ZJFT is geweest in de door de jaren heen gegroeide vorm.

Uit het gastenboek

"Vielen Dank für die sehr anschauliche und detaillierte Einführung in die Welt der Etrusken - Alles für uns extra auf Deutsch! Die Ausstellungsstücke beflügeln - im Zusammenhang mit dem Vortrag die Phantasie. Alles sehr geschmackvoll präsentiert. Wir kommen wieder!"

Gemeente Westerkwartier

In de gemeente Westerkwartier ontmoet MW een gesprekspartner waarmee een constructieve band is ontstaan bij de realisatie van wensen en plannen, zoals het tuinplan (zie onder 2.3). Eens per jaar is er op bestuurlijk niveau overleg met de wethouder. De wens, ambitie en noodzaak om tot een betere klimaatbeheersing te komen in de binnenruimte is hiervan onderdeel geworden. Immers, de gemeente is eigenaar van het pand waarin MW is gehuisvest. In 2024 heeft de gemeente het 'Beleidskader musea 2025-2028' voorbereid dat begin 2025 door de raad is vastgesteld. Voor de twee geregistreerde musea -naast MW is dat Museum Nienoord in Leek-, maar ook voor de overige initiatieven in dit veld, betekent het de gewenste duidelijkheid over hun positie in de gemeentelijke museale context. Een bijkomend positief effect voor de beleidsontwikkeling van de instellingen is het besluit om de gemeentelijke investering af te stemmen op, en synchroon te laten lopen met, de vierjaarlijkse provinciale cyclus.

Provincie Groningen

Ook verheugt MW zich over de financiële en morele ondersteuning die het van de provincie ondervindt. Zo stelde de provincie naast de jaarlijkse investering een bijdrage voor de digitale ontsluiting van de vaste collectie ter beschikking, alsmede een bijdrage voor de ontwikkeling van de museumtuin.

Op 8 november mocht MW gedeputeerde Tjeerd van Dekken voor een werkbezoek verwelkomen.

Waardering 2024

Op toeristische websites laten bezoekers beoordelingen van MW achter die op een schaal van 5 variëren tussen 4 en 5. Op sociale media als Facebook en Instagram wordt ook regelmatig een positieve waardering geuit na een bezoek aan MW.

Bestuursvergaderingen

Verdeeld over het jaar kwam het bestuur zeven maal voltallig in vergadering bij elkaar. In een ervan stond de zelfevaluatie van het bestuurlijk functioneren op de agenda. In de loop van het jaar groeide de behoefte om over te gaan tot het instellen van een Dagelijks Bestuur. In de laatste vergadering van 2024 is tot de instelling ervan besloten. Statutair zal een en ander in het voorjaar van 2025 worden vastgelegd. Daarnaast is er regelmatig overleg in deelsamenstelling met het oog op de uitwerking van specifieke onderwerpen. Verschillende bestuursleden participeren bovendien in overleggen met verwante instellingen, organisaties en initiatieven.

Uit het gastenboek

"Internationale klasse: De Ploeg in een internationaal bekende archeologische 'site': Ezingen. Wat geweldig weer. Hulde aan de directeur en de medewerkers! (En De Ploeg en Van Giffen)."

1.2 BESTUURSSAMENSTELLING EN -MUTATIES

Begin 2024 waren de voorzitter, de secretaris en het bestuurslid met als aandachtsveld 'landschap', respectievelijk Rika Pot, Klaas Dijkstra en Jeroen Wiersma aftredend. Alle drie waren ze beschikbaar voor een volgende termijn. Hoewel de secretaris aan zijn vijfde achtereenvolgende termijn begint, heeft het bestuur weloverwogen besloten nogmaals een beroep op hem te doen vanwege de wijze waarop hij zich van zijn taak kwijt en zijn kennis over de totstandkoming en de daaropvolgende ontwikkeling van MW. Daarmee levert hij een belangrijke bijdrage aan de continuïteit in bestuur en beleid. Alle drie zijn herbenoemd en hebben de herbenoeming aanvaard.

Bij het begin van het jaar 2024 telde het bestuur het gewenste aantal van zeven leden in de volgende samenstelling:

Naam	Functie	Eerste termijn	Tweede termijn	Derde termijn	Vierde termijn	Vijfde termijn
Rika Pot	Voorzitter	2018-2020	2021-2023	2024-2026		
Klaas Dijkstra	Secretaris	2012-2014	2015-2017	2018-2020	2021-2023	2024-2026
Pieter van der Burgh	Penningmeester	2023-2025				
Mia de Jong	Lid	2016-2018	2019-2021	2022-2024		
Renske de Jonge	Lid	2020-2022	2023-2025			
Jeroen Wiersma	Lid	2018-2020	2021-2023	2024-2026		
Mans Schepers	Lid	2023-2025				

Naast de *statuten* is er een *bestuursreglement* waarin de kaders voor de bestuurssamenstelling staan beschreven. Bij de werving van bestuursleden wordt erop gelet dat zij, naast affiniteit met het onderwerp en de regio, gezamenlijk over de capaciteiten beschikken die nodig zijn om het museum goed te kunnen leiden. In functie benoemde bestuursleden beschikken over specifieke kwaliteiten die passen bij hun functieprofiel. In het *directiestatuut* staan de verhouding en verdeling van verantwoordelijkheden tussen bestuur en directie beschreven.

1.3 VERHOUDING TOT DRIE CODES

Stichting Museum Wierdenland is een erkende **ANBI-instelling** die is ingericht volgens het bestuur/directie-model. Het bestuur volgt de richtlijnen van de **Governance Code Cultuur** in samenstelling, aftreden, toezicht en

verantwoording. Het bestuur bepaalt verder in samenspraak met de directie het beleid en ziet toe op een juiste uitvoering ervan. Het heeft de dagelijkse gang van zaken gedelegeerd aan de directeur, Elise van Ditmars. Zij kan naar eigen inzicht weer een deel van de taken delegeren aan medewerkers en vrijwilligers.

Zoals het vigerende bestuursmodel veronderstelt fungeren bestuursleden waar nodig of gewenst als meewerkend bestuur. Het bestuur bepaalt de arbeidsvoorwaarden en salariëring van de directie en heeft daarmee jaarlijks een voortgangsgesprek. De directeur is aanwezig bij de bestuursvergaderingen. Jaarlijks voert zij met de andere medewerkers een voortgangsgesprek.

Daarnaast organiseert het bestuur jaarlijks 1 à 2 keer een gestructureerd overleg met de vrijwilligers. Onder leiding van de directeur en vrijwilligerscoördinatoren komen de vrijwilligers uiteraard vaker samen voor overleg.

Als vertrouwenspersoon is Annet Nieuwhof aan het museum verbonden. In voorkomende gevallen kunnen medewerkers en vrijwilligers een beroep op haar doen.

Het bestuur streeft ernaar de **Fair Practice Code** als normatief kader te hanteren bij afspraken over de betaling van de medewerkers en opleidingsmogelijkheden. Mede door de toekenning van de gevraagde financiële bijdrage van de provincie voor de periode 2025-2028 kunnen hierin belangrijke vorderingen worden gemaakt.

Boven (zie onder 1.1.) is al uitvoerig aan de orde gesteld op welke wijze bestuur en directie van MW de **Code Diversiteit en Inclusie** als richtinggevend benut en in praktijk brengt. In het omarmen van de principes van het Ecomuseum sluit MW op een welhaast vanzelfsprekend wijze aan bij deze Code. Met het aanbod van een prikkelarme openstelling heeft MW in 2024 opnieuw een stap gezet in dit verband.

Binnen het bestuur wordt aandacht besteed aan diversiteit wat leeftijd, competenties, verhouding m/v en achtergrond betreft. In MW is verder plek voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Indien gewenst worden ze ondersteund in het proces van re-integratie. Tegelijkertijd biedt MW gelegenheid aan 'nieuwe Nederlanders' om beter thuis te raken in de Nederlandse taal en cultuur. En hoewel een substantieel deel van de vrijwilligers AOW-gerechtigd is, is het niettemin divers wat leeftijd en achtergrond betreft. Passend bij de ambitie 'Ecomuseum in ontwikkeling' is MW in verschillende opzichten voor vrijwilligers,

stagiaires, bezoekers en bewoners van de regio een plaats van verbinding en integratie.

Het lijkt erop dat de toepassing van de drie codes in de toekomst een steeds grotere rol gaan spelen bij de toekenning van subsidies. Het past in de ambitie van bestuur en directie MW om zich de codes verder eigen te maken, toe te passen en vorm te geven.

1.4 MEDEWERKERS, VRIJWILLIGERS EN STAGIAIRES

MW kende in 2024 drie betaalde medewerkers (1,08 fte): de directeur (0,78 fte), een medewerker Educatie (0,2 fte) en een professionele schoonmaker (0,1 fte). In het kader van professionalisering van de organisatie heeft de directeur de opleiding 'Leiderschap in Cultuur' aan de Universiteit van Utrecht gevolgd, mede mogelijk gemaakt door We The North. Het gemis van een 'huismeester' wordt opgevangen door de Facilitaire Commissie (FACOM). Onder aanvoering van een van de vrij vrijwilligerscoördinatoren zorgt een aantal vrijwilligers er hierin voor dat de voorkomende werkzaamheden worden uitgevoerd. Harry Vogel, ook medewerker tentoonstellingen, heeft hierin een groot aandeel. Met het oog op zijn re-integratietraject kon gedurende het eerste half jaar aan iemand de gelegenheid worden geboden zich het arbeidsproces weer eigen te maken als lid van de FACOM.

Aan het eind van 2024 kondigde de 'medewerker Educatie' aan dat ze haar aanstelling om persoonlijke redenen wilde beëindigen. In december is de vacature gesteld voor een opvolger met een aanstelling van 12 uren per week in plaats van de 8 uren van de scheidende medewerker. De verhoging van het aantal uren wordt mede mogelijk gemaakt door de toegezegde provinciale subsidie voor de periode 2025-2028. Per 1 januari 2025 is Yvonne Blaauw de opvolger van Ellie Komrij.

Naar ieders tevredenheid verzorgt Annie Zorge jaarlijks zo'n driemaal een interne nieuwsbrief waarin aandacht is voor allerlei wetenswaardigheden en ontwikkelingen in MW. Dit draagt bij aan de onderlinge betrokkenheid van de vrijwilligers en wordt zeer gewaardeerd.

Verreweg het meeste werk in het museum wordt verzet door de groep van om en nabij 85 vrijwilligers. Zij zijn georganiseerd in zes teams met ieder een eigen taak:

Balie/Horeca. De gastvrouwen en -heren bemensen de balie, verwelkomen bezoekers en maken hen wegwijs in het museum, beantwoorden vragen, nemen de telefoon op, en verrichten kassawerkzaamheden. Daarnaast serveren zij drankjes en versnaperingen in het museumcafé.

Boekingen. De boekers stellen in samenspraak met groepen een programma voor een bezoek samen.

PR. Vrijwilligers dragen zorg voor een deel van de folder- en posterverspreiding, de verzending van de nieuwsbrieven en de website. De overige PR-werkzaamheden liggen bij de directie en medewerker Educatie.

Gidsen. De gidsen leiden op afspraak groepen rond in het museum, de kerk op de wierde, de Allersmaborg, etc. Ook verzorgen ze excursies in de regio, te voet of per fiets.

Educatie. Gecoördineerd door de medewerker Educatie ontwikkelt het team Educatie programma's voor (school-)kinderen en voert deze uit. Tevens organiseert het lezingen en workshops voor volwassenen.

Winkel. Het winkelteam draagt zorg voor een gevarieerd assortiment, de inkoop van producten en de inrichting van de museumwinkel.

Naast deze zes teams is er een aantal vrijwilligers dat van onschatbare waarde is voor het museum, maar dat niet is onder te brengen in één van de teams. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de administratief financieel medewerker en de medewerker tentoonstellingen. Noemenswaardig is bovendien dat MW zich mag verheugen in een aantal vrijwilligers dat de nodige archeologische expertise inbrengt.

In het document 'Vrijwilligersbeleid' worden de profielen beschreven waaraan de leden van de verschillende teams, alsmede degenen met specifieke taken, bij voorkeur zouden moeten voldoen.

De werving van nieuwe vrijwilligers is een voortdurend punt van aandacht. Dat neemt niet weg dat, wellicht vanwege een goede naam, MW zich ook in 2024 mocht verheugen in spontane aanmeldingen van nieuwe vrijwilligers waardoor het totaal op 85 is gekomen.

In het zogenaamde teamvertegenwoordigersoverleg (TVO) dat met de nodige regelmaat plaatsvindt worden werkwijze en werkzaamheden op elkaar afgestemd. Zoals de benaming al suggereert neemt vanuit ieder team een vertegenwoordiger deel aan het overleg. Met het oog op het contact met de vrijwilligers woont een vertegenwoordiging van het bestuur het TVO periodiek bij.

In aanvulling op de directeur fungeren de vrijwilligerscoördinatoren Trudy van der Veen en Han Meuleman als een spin(nen) in het web. Vanwege zijn vertrek naar een ander deel van het land, kondigde Han Meuleman in 2023 zijn vertrek aan. In Erik van Ravenzwaaij is in 2024 een enthousiaste en bekwame opvolger gevonden, die tevens in de FACOM een stimulerende rol vervult. De vrijwilligerscoördinatoren zijn het eerste aanspreekpunt voor nieuwe vrijwilligers, zijn een vraagbaak voor velen, verzorgen roosters, stellen de agenda van het TVO op, zitten de bijeenkomsten hiervan voor, etc. Hun bijdrage is onontbeerlijk voor de goed gestroomlijnde vrijwilligersorganisatie waarmee MW zich onderscheidt en zorgt voor werkplezier en kwaliteit.

Mocht daartoe aanleiding zijn, dan wordt een bijeenkomst met alle vrijwilligers belegd waarin bestuur en directie ontwikkelingen en beleid delen en erop kunnen worden bevestigd, terwijl anderzijds vrijwilligers suggesties kunnen inbrengen, zoals bij de totstandkoming van het beleidsplan, het tuinproject en de herinrichting en vernieuwing van de vaste collectiepresentatie.

Ter afsluiting van het jaar was er op 13 december in Café De Brug in Ezingen een gezellige avond voor de vrijwilligers waarin tevens na 7 jaar officieel afscheid van Han Meuleman is genomen. Niet alleen als vrijwilligerscoördinator heeft hij zijn sporen verdiend, maar ook heeft hij na het vertrek van Heidi Renkema in de vacatureperiode in 2021 ruim een half jaar als interim-directeur de honneurs waargenomen. Voor zijn bijdrage aan MW werd hem de reversspeld van Vrijwilliger van Verdienste, in opdracht voor MW ontworpen en vervaardigd door edelsmid Roger Veldman te Ezingen, in het vooruitzicht gesteld.

Aan een aantal masterstudenten Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen kon een stageplaats worden aangeboden met begeleiding. Het begeleiden kost tijd, maar levert voor alle betrokkenen leerzame momenten op en vaak is de (tijds)investering meer dan de moeite waard voor MW. Naast nieuwe inzichten over het museum, bekeken door jonge, andere ogen, hebben stagiaires regelmatig kwaliteiten die niet in de vaste teams aanwezig zijn. Ze zorgen voor vernieuwing en natuurlijk verjonging in het museum.

2. Tentoonstellingen en projecten

2.1 VASTE TENTOONSTELLING

Archeologie en landschap

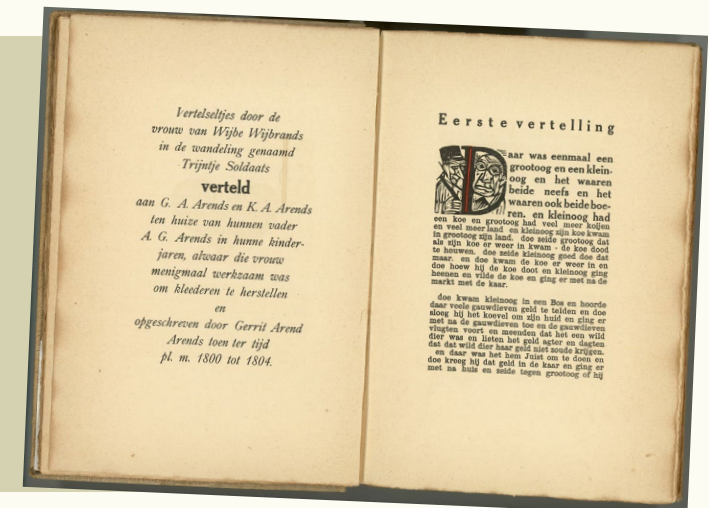
Archeologie en landschap

Met vondsten gedaan bij de opgravingen in de wierde van Ezinge door prof. dr A.E. van Giffen geeft de vaste tentoonstelling een indruk van het ontstaan van de wierden en het wierdenlandschap. Eén van de topstukken is het paardengraf dat achter het museum werd aangetroffen in wierde De Bouwerd. Vanuit het museum kan de bezoeker de vindplaats zien liggen. Een aantal voorwerpen wordt in het bijzonder onder de aandacht gebracht, zoals een bijzonder potje -ook uit De Bouwerd- dat uitvoerig is beschreven door dr Egge Knol. Ezinge ligt midden in het Nationaal Landschap Middag-Humsterland. Deze status heeft het met name te danken aan de door mensenhand gevormde wierden. Het wordt gerekend tot één van de oudste cultuurlandschappen van Europa. Het landschap, de archeologie en geschiedenis van de wierden, als ook de wijze waarop mens en landschap elkaar hier door de eeuwen heen gevormd hebben, brengen bezoekers naar MW, en naar Ezinge en omstreken.

Trijntje Soldaats

Het boek van Trijntje Soldaats is het eerste Nederlandse sprookjesboek. Trijntje Soldaats was een legendarische uit Ezinge afkomstige vertelster. Ze leefde rond de eeuwwisseling van de 18e naar de 19e eeuw. De sprookjesachtige verhalen die ze deelde met kinderen uit het dorp zijn ouder dan de sprookjes van de gebroeders Grimm of Hans Christian Andersen. De verhalen zijn opgetekend door een van haar toehoorders, de elfjarige Gerrit Arends, die later burgemeester van de gemeente Ezinge werd. In 1928 zijn ze uitgegeven in een boek met illustraties van Johan Dijkstra en gedrukt door H.N. Werkman, beiden lid van de Groninger kunstenaarsvereniging De Ploeg. Vanaf 2020 is er in het museumcafé een permanente plek over Trijntje Soldaats ingericht.

2.2 WISSELTENTOONSTELLINGEN

Kleine wisseltentoonstellingen

Onbekende wierde ontdekt: een inheemse vetweiderij bij Bedum

30 september 2023 t/m 29 februari 2024

In samenwerking met de archeologen van Antea

Bij de bouw van een hoogspanningsverbinding tussen Eemshaven en Vierverlaten door hoogspanningsnetbeheerder TenneT kwamen onlangs de resten van een lage huiswierde en vlaknederzetting van ruim 2000 jaar oud tevoorschijn. In de minitentoonstelling wordt verteld hoe de wierde ontstond en hoe er werd geleefd en gewerkt.

Spinnen met bot, weven met planten

26 april 2024 t/m 31 januari 2025

In deze tentoonstelling werd aandacht besteed aan de verschillende materialen waarmee vanaf de vroegste wierdebewoning textiel werd gemaakt en voor de technieken die men daarbij gebruikte: spinnen, weven, sprang, naaldbinden en breien. Extra bijzonder was dat de oudst bekende breiwerken uit Groningen (16e eeuw) te zien waren.

Grote wisseltentoonstellingen

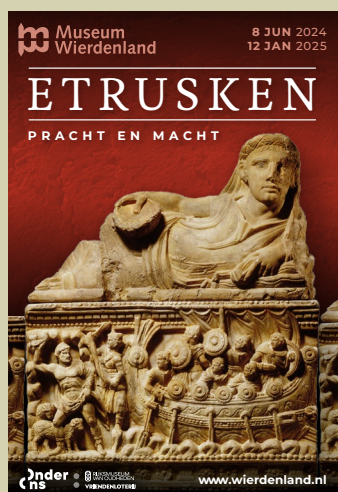
Kloeke Kerken van De Ploeg

9 december 2023 t/m 26 mei 2024

In samenwerking met de inwoners van de provincie Groningen

MW zet met deze tentoonstelling de Groninger kerken in de schijnwerpers. Fier, kordaat en haast heroïsch staan ze verspreid als bakens in het Groninger landschap. Vaak prijken ze bovenop een wierde, zoals in Ezinge. Het gaat hier natuurlijk om al de kerken die Groningen rijk is. Kloeke kerken welteverstaan. Voor veel leden van de indertijd nog jonge Groninger kunstenaarsvereniging De Ploeg waren de kerken in hun provincie een geliefd onderwerp. Met werk van Johan Dijkstra, Jan Wiegers, Jannes de Vries en andere vroege Ploegleden. Het grootste gedeelte is nog nooit eerder museaal getoond.

Aan de inwoners van Groningen is gevraagd om hun mooiste, meest bijzondere of meest dierbare zwart-witfoto van een Groninger kerk in te sturen. Een selectie hiervan maakt deel uit van de tentoonstelling.

Etrusken: pracht en macht

8 juni 2024 t/m 12 januari 2025

In samenwerking met het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden

De eerste bewoners vestigden zich 2500 jaar geleden in Ezinge. Elders in Europa beleeft de Etruskische beschaving in diezelfde periode haar bloeitijd. MW gaf met deze tentoonstelling een kijkje in de bijzondere wereld van de Etrusken: een zeer ontwikkeld volk, dat lang voor de Romeinen de dienst uitmaakt in Midden-Italië.

De schoonheid van de Etruskische cultuur en de invloed van de Etrusken op de wereld om hen heen kon in deze tentoonstelling worden ontdekt. Bronzen spiegels en gouden sieraden belichtten hun rijkdom, terwijl geïmporteerde Griekse vazen en geëxporteerde bronzen kannen wijzen op hun verre handelsbetrekkingen. Ook was er aandacht voor vragen over hun herkomst, taal en mysterieuze voorspellingspraktijken. Verschillende offerbeeldjes en rijk gedecoreerde askisten gaven inzicht in de godenwereld en dodencultuur van de Etrusken.

Etruskische broche (uitsnede), 500-400 v.Chr., collectie Rijksmuseum van Oudheden, Leiden

2.3 MUSEUMTUIN

Met de Tennet-gelden die via de provincie Groningen ter beschikking zijn gesteld is een aanzet gegeven voor de ontwikkeling van een nieuwe museumtuin met gewassen die tot de jaren zestig van de vorige eeuw kenmerkend waren voor Middag-Humsterland. Dit past in het credo van MW 'In het museum zie je, lees je en hoor je alles over het landschap, maar het echte museum is buiten...' Dit vraagt om een soepele overgang van binnen naar buiten met uitzicht op het omringende landschap. MW acht het aan zijn stand verplicht om als Poort naar de Wierden prioriteit te geven aan de realisering van de museumtuin. In overleg met Landschapsbeheer Groningen is aan Rianne Luring, winnaar van de door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) uitgeschreven landschapstalentprijs 2022, de opdracht verstrekt voor een ontwerp. Ze heeft onder andere in de historische verkavelingen (slotenpatronen) en kenmerkende beplanting van Middag-Humsterland de inspiratie gevonden voor het ontwerp. Het is de bedoeling dat de museumtuin ook een rol gaat spelen in educatieve programma's.

Het resultaat van het onderzoek dat op last van de gemeente is uitgevoerd toen er verontreiniging van de grond werd vermoed was de noodzakelijke sanering. De gemeente heeft hiervoor de verantwoordelijkheid genomen en toegezegd dat de sanering voor 1 april 2025 zijn beslag zal hebben gehad, waarna de realisatie van de tuin zo snel mogelijk ter hand zal worden genomen.

Zoals boven (zie: 1.1 Ontwikkelingen) aangestipt werd het investeringsverzoek voor het project door het Waddenfonds gehonoreerd. Tegelijkertijd is door de toezeggingen van verschillende instanties, fondsen en particulieren, aangevuld met een eigen bijdrage van MW, de financiering van het project rondgekomen.

Om tot uitvoering van het project te komen is een stuurgroep ingesteld met een tweetal leden van het bestuur en een vrijwilliger met kennis van zaken. Ter ondersteuning bij de aanbesteding van het project heeft het bestuur zich verzekerd van de deskundigheid van Sies Krap. Inmiddels gepensioneerd heeft hij gedurende zijn werkzame leven bij o.a. Staats Bos Beheer ruime ervaring opgedaan met de begeleiding van dit soort projecten. Ook hij maakt deel uit van de stuurgroep. Vanuit de stuurgroep worden contacten onderhouden met investeerders, de gemeente als vergunningenverlener en eigenaar van het perceel en de bebouwing, en andere belanghebbenden zoals de burens. Als sluitstuk van deze ontwikkelingen kon het bestuur de uitvoering van het project gunnen aan Ingenieursbureau MUG. Het deel van de tuin bij de ingang van het museumgebouw is inmiddels gerealiseerd.

2.4 PROJECT HERINRICHTING VASTE COLLECTIEPRESENTATIE

Het andere project dat in 2024 de nodige tijd en energie heeft geleverd betreft de herinrichting en vernieuwing van de vaste collectiepresentatie. Doel is onder meer om te moderniseren, het verhaal van het landschap en de archeologie toegankelijk te blijven vertellen binnen een nieuwe vormgeving en met de nieuwste wetenschappelijke inzichten, alsmede de lijn met buiten meer te benadrukken en een diversiteit aan doelgroepen aan te spreken, met gebruik van eigentijdse technieken. Van de provincie Groningen en de gemeente Westerkwartier mocht MW al een substantiële bijdrage ontvangen in dit project. Voor de uiteindelijke uitvoering van het plan zijn er investeringsverzoeken uitgegaan naar met name het Mondriaan Fonds en het J.B. Scholtenfonds.

Vernieuwing voorkant museum, mei 2024

3. Teams

3.1 BALIE EN HORECA

Onze baliemedewerkers vormen een enthousiast team. Bezoekers worden gastvrij onthaald. Wanneer mensen voor de eerste keer ons museum bezoeken tonen ze zich vaak verrast over de mooie entree, de toegankelijkheid en het warme welkom. Daarnaast beheren onze gastheren en gastvrouwen het sfeervolle museumcafé.

De onderlinge sfeer is goed en we streven ernaar om de vrijwilligers betrokken te laten blijven door goede communicatie en circa drie balie/horecavergaderingen per jaar. Bovendien worden er voor alle vrijwilligers borrels georganiseerd en -meestal om het jaar- een dagje uit. In maart heeft een behoorlijk aantal teamleden een BHV-training gevolgd.

We zijn verheugd dat zich steeds nieuwe mensen aanmelden. Wanneer dat gebeurt, worden ze uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. Als blijkt dat de voorkeur naar balie/horecawerk uitgaat, worden er direct vier inwerkdata afgesproken. Dit inwerken gebeurt door ervaren vrijwilligers. Het aantal balie/horecamedewerkers bedroeg vorig jaar 46.

Voor kinderen zijn er twee speurtochten beschikbaar: één over de vaste tentoonstelling en één over de wisselexpositie. Jonge kinderen hebben soms nog even hulp nodig van hun ouders of begeleiders en die helpen vaak enthousiast mee. Als ze alles hebben ingevuld, mogen ze de speurtocht inleveren bij de balie en ontvangen ze een presentje.

Het was voor de horeca in MW opnieuw een prachtig jaar met succesvolle tentoonstellingen, leuke activiteiten met o.a. workshops, interessante lezingen, fietstochten en excursies. Dit alles trok veel bezoekers naar het museum en ook naar het museumcafé.

Bijna wekelijks was er wel een reservering door een groep. De ene keer voor een vergadering, de andere keer voor een rondleiding. En dat heel vaak in combinatie met een kopje koffie of thee met koek of taart, af en toe gevolgd door een door ons bereide lunch. Daarnaast hebben we voor de bezoekers van ons museumcafé een kleine menukaart om van te kiezen. We zijn ook heel tevreden met de nieuwe vrijwilligers die de horecagroep hebben versterkt.

Dit jaar hebben we een extra kassa op de horecabalie kunnen installeren om het voor onze vrijwilligers eenvoudiger te maken. Er is ook geïnvesteerd in de Quooker, in nieuwe theepotten en in aanvulling van het koffieservices. Onze vrijwilligers zetten zich in om al onze bezoekers een onvergetelijke ervaring te bieden.

3.2 BOEKINGEN

Team Boekingens verzorgt de aanvragen van bezoekers die groepsgewijs het museum willen bezoeken. Ook aanmeldingen vanwege collectieve activiteiten die vanuit het museum zijn opgezet (workshops, arrangementen, lezingen etc.) worden door Boekingens afgehandeld. Het team bestaat uit drie vrijwilligers. Maandelijks is één van hen het aanspreekpunt en onderneemt de nodige acties. Hij of zij zoekt binnen drie werkdagen contact met de aanvrager, telefonisch of per e-mail, om de wensen door te nemen. Boekingens vertaalt de aanvraag vervolgens naar de organisatie van het museum en overlegt met de medewerker educatie en de betrokken teams:

- er ruimte is voor de groep(en) op het gevraagde tijdstip
- er genoeg vrijwilligers zijn bij de balie, met name als het om grote groepen gaat of om afwijkende tijdstippen
- kunnen horeca en balie voorzien in de gevraagde consumpties en lunches
- zijn er gidsen beschikbaar voor de gevraagde rondleidingen, ook om op specifieke vragen in te gaan.

De groepen verschillen van samenstelling (leeftijd, interesse, opleiding), doelen (je steekt er wat van op, onderwijs, gezelligheid) en gevraagde voorzieningen. Ieder bezoek wordt zorgvuldig voorbereid. Wij streven ernaar dat iedere groep het museum enthousiast zal verlaten.

In 2024 boekten wij in totaal 1188 bezoekers die groepsgewijs binnenkwamen. Van deze waren er 794 bezoekers die zich op eigen gelegenheid (in 46 groepen) meldden. Ter vergelijking: in 2023 kwamen 913 bezoekers (in 44 groepen) groepsgewijs binnen. En in 2022 waren het evenveel als in 2024, namelijk 794. De overige 394 van de genoemde 1188 groepsbezoekers meldden zich voor groepsactiviteiten die door MW werden georganiseerd.

Naast de aanvragen van groepen die zich op eigen gelegenheid melden, organiseert het museum actief groepsaanbod voor bezoekers. In totaal kwamen er zo 394 bezoekers op uitnodiging binnen. Het gaat om:

- aanmeldingen voor de openingsbijeenkomst van de tijdelijke tentoonstellingen *'Spinnen met bot, weven met planten'* op 26 april en *'Etrusken: pracht en macht'* op 7 juni 2025
- aanmeldingen voor diverse (ook kinder-)workshops en lezingen met betrekking tot het wierdenlandschap
- aanmeldingen voor specifieke arrangementen die door MW worden aangeboden, waaronder:
 - » tweemaal een excursie met bezoek aan enkele kerken in de omgeving die op

schilderijen zijn afgebeeld, die in het kader van *'Kloeke Kerken van De Ploeg'* te zien waren in MW

- » driemaal een excursie naar de Allersmaborg
- » de fietsexcursie *'Watertemmers'* in samenwerking met het Kloostermuseum in Aduard
- » een fietsexcursie *'Leer het landschap lezen'*
- » een wandelexcursie in en om het wierdendorp Niehove
- » maandelijks een gratis rondleiding in het museum en naar de wierde van Ezinge.

In 2023 signaleerden we al een verschuiving van het voornamelijk passief ontvangen van verzoeken om groepsboekingen, naar een actievere rol van het museum in het zelf organiseren van groepsaanbod. In 2024 zien we dit opnieuw: een derde deel van het totaal aantal groepsgewijze bezoekers is het afgelopen jaar actief uitgenodigd door het museum.

Allersmaborg, foto Anton Tiktak Arte del Norte

3.3 PR

Het jaar 2024 was met bijna 21.000 bezoekers een nog beter jaar dan 2023 voor MW. Prikkelende wisseltentoonstellingen, het bijzondere verhaal van Groningen dat we vertellen in onze vaste collectiepresentatie en activiteiten voor jong & oud spreken een breed publiek aan. De reacties na een bezoek aan MW -plus Ezinge en omgeving- zijn enthousiast. Hoewel we steeds meer terugkerende bezoekers ontvangen, zijn er in 2024 ook weer veel mensen voor het eerst in Museum Wierdenland geweest.

Een museum kan nog zulke mooie, interessante, aansprekende tentoonstellingen en activiteiten organiseren, mensen moeten wel weten dat het er is. Hierbij helpen straatcampagnes met A0 posters door de regio en betaalde advertenties op de socials ontzettend goed. Voor de tentoonstelling *'Etrusken - pracht en macht'* in samenwerking met het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden ontvingen we van de Vriendenloterij een bedrag van €20.000 geormerkt voor PR. Zoveel heeft MW nog nooit te besteden gehad voor de PR van een tentoonstelling! Hierdoor hebben we extra middelen in kunnen zetten, zoals een radiocampagne op Radio Noord ingesproken in het Gronings (uit Ezinge) om een bredere doelgroep aan te spreken. Tevens hebben we voor het eerst een online GDN (Google Display Network) bannercampagne ingezet. Alles bij elkaar heeft het zeker tot meer bekendheid en bezoek geleid.

Verheugd was MW dat Marketing Groningen in hun zomercampagne een beeld gebruikte met de wierde en kerk van Ezinge: 'Ontdek wat je hebt, gelukkig ben je er zo, EZINGE.' Ook dit heeft weer meer aandacht gegenereerd voor het oudste permanent bewoonde dorp van Nederland en ons museum dat dit verhaal vertelt.

De succesvolle samenwerking in het verband van de zes Groninger Waddemusea met onder andere een gezamenlijke reclamecampagne, blijft veel aandacht genereren. MW blijft zich daarom graag inzetten om het collectief van de Waddemusea toekomstbestendig te maken. Het doel is om meer bezoekers te enthousiasmeren voor een (langdurig) bezoek aan het Groninger wierden- en waddenland.

3.4 GIDSEN

Ook in 2024 zijn de gidsen weer vaak gevraagd om MW te vertegenwoordigen. We hebben regelmatig vergaderd en op die vergaderingen waren ook altijd collega's van Boeking en aanwezig, met wie we goed samenwerken.

Elke tweede zondag van de maand wordt er een gratis excursie door het museum aangeboden, de belangstelling voor deze rondleiding is groeiende.

Naar aanleiding van de '*Kloeke Kerken van De Ploeg*' zijn een auto- en een fietstocht georganiseerd. Onder andere werden de kerken van Oostum (vaak geschilderd door de Ploegleden) en Leegkerk bezocht.

Naar aanleiding van de expositie over de Etrusken is een lezing/rondleiding over de grafcultuur georganiseerd, waarbij ook het grafveld van De Bouwerd werd betrokken.

De inmiddels traditionele Schilligehamfietstocht is in augustus gehouden. Schilligeham (bij Winsum) ligt net buiten Middag-Humsterland, maar is een prachtig gebied met oude meanders van het Reitdiep.

Verder is er ook weer een drietal excursies naar de Allersmaborg georganiseerd. Daar is veel belangstelling voor en we worden altijd gastvrij ontvangen. In september is er een rondleiding geweest in Niehove (kerk en dorp). Niehove is binnen het wierdenlandschap een mooi voorbeeld van een goed bewaard gebleven wierde met radiaire structuur.

De gidsen zijn verder nog vaak ingezet voor het rondleiden van groepen in het museum, de wierde en kerk van Ezingen. We kijken terug op een heel geslaagd gidsenjaar.

3.5 EDUCATIE

Erfgoedprogramma scholen. In 2024 ontvingen we 23 scholen. Twaalf ervan werden aangemeld via Culturele Mobiliteit (Erfgoedbus). Vijf kwamen via Erfgoedpartners. De Groene School in Winsum meldde zichzelf aan en verzorgde zelf de rondleiding met drankje nadien. De Historische Vereniging Ubbega kwam met groep 8 van de scholen in Sauwerd en Adorp voor het programma van 'Wonen op de Wierden'. De educatiemedewerker van Maarhuizen kwam met de bovenbouw van de basisschool uit Pieterburen. De onderbouw van SWS Op Wier is in het kader van de Erfgoedportfolio langs geweest om kennis te maken met de granen die van oudsher groeien in het wierdenlandschap en ze mochten de granen op verschillende manieren granen malen.

Kloeke Kerken

Zo'n vijftien kinderen namen deel aan de workshop 'Klei je eigen Kerk'. De kinderen waren geconcentreerd bezig en maakten zowel traditionele als fantasierijke kerken, gedeeltelijk met de kleigrond afkomstig van de wierde van Ezinge. Een deel van de kerken werd in het museum tentoongesteld.

Kunst- en architectuurhistoricus en kenner van Groninger kerken Kees van der Ploeg verzorgde een goed bezochte lezing over Groninger kerken in de kerk op de wierde van Ezinge.

Onder begeleiding van de Ezinger kunstenaar Matty de Vries schilderden kinderen op 2 mei de kerk op de wierde. Verrassend waren de verschillende benaderingen. Sommige hadden vooral oog voor de grafstenen; anderen probeerden de toren, de deur of de kerk in zijn geheel op het doek te krijgen. Van deze schilderijen zijn enkele getoond in het museum.

Onder begeleiding van kunstenaar Aly van der Wal schilderden volwassenen op diezelfde dag ook de kerk. Iedereen zocht een plekje rond de kerk en was zeer te spreken over deze workshop

Uit het gastenboek

"Met groep 6 in het museum geweest. Eerst een wandeling naar de wierde; daarna in het museum rondkijken met onderzoeksvragen. Goed georganiseerd. Vriendelijk. Kinderen hebben genoten. En de juf ook. Leerzaam."

Etrusken: pracht en macht

Voor vrienden en vrijwilligers van MW verzorgde Regina Willemsen op 30 juni een exclusieve rondleiding over de tentoonstelling.

Op 1 september was er het goedbezochte arrangement 'Tumuli versus Grafwierden', grafcultuur vanaf ongeveer 600 jaar voor Christus in Etrurië en het wierdenland, met aandacht voor verschillen en overeenkomsten. Vervolgens werd tijdens een rondleiding door de vaste collectie het verhaal van de grafcultuur van de wierdenbewoners verteld door Klaas Doornbos terwijl Regina Willemsen het verhaal van de Etrusken vertelde.

Geïnspireerd door de sieraden die in de tentoonstelling werden getoond, gingen kinderen op 11 september zelf aan de slag in de workshop 'Maak je eigen sieraad'. Met voornamelijk natuurlijke materialen maakten ze prachtige kettingen en armbanden.

Op 3 oktober verzorgde gastconservator Imme Laseur -mede in het kader van de Maand van de Geschiedenis- een lezing over de Etrusken en de totstandkoming van de tentoonstelling.

Op 19 oktober verzorgde Regina Willemsen, eveneens in het kader van de Maand van de Geschiedenis, een korte inleiding met aansluitend een rondleiding door de tentoonstelling.

De tentoonstelling bracht verschillende middelbare schoolklassen naar MW, die soms door eigen docenten werden rondgeleid en soms door één van de gidsen van MW.

In het kader van 'Oktober Kindermaand' was er geïnspireerd op 'Etrusken: pracht en macht' de Halloween op 30 oktober de workshop 'Monsters maken'. Vooral vaders en zonen waren enthousiast bezig!

Van de Etrusken is bekend dat het echte wijnliefhebbers waren. Dit was de prikkel voor het organiseren van een wijnproeverij in samenwerking met de plaatselijke wijnhandel Rood-Wit-Rosé op 22 november. De nadruk lag op wijnen uit Italië en uit de omgeving van het voormalige Etrurië.

Prehistorische textiele werkvormen

Op 14 en 27 februari waren er lessen 'Prehistorisch weven'. De deelnemers waren enthousiast en vroegen om meer lessen in oude technieken.

Verder verzorgde Joke Kuiper in het kader van de tentoonstelling 'Spinnen met bot, weven met planten' op 25 juni en op 22 augustus workshops 'Spinnen met een spintol'. Hierin leerden deelnemers op welke wijze van pas geschoren schapenvachten stapsgewijs een draad gemaakt kon worden met behulp van een spintol, zoals dat het geval is geweest gedurende de eerste eeuwen van de wierdenbewoning.

Op 22 september was in MW de dag van de 'Prehistorische textiele werkvormen'. Er werd gesponnen met spintollen en spinnenwielen en er waren lessen in naaldbinden en sprang. De lessen waren volgeboekt, tot teleurstelling van een aantal geïnteresseerden.

Op 12 oktober kwamen 'Dames uit de IJzertijd' demonstreren hoe er in die tijd op de wierden textiel gemaakt werd en met welke materialen.

Vrijwilligers van MW kwamen op 27 november voor het eerst samen als 'Wierdenwerkgroep Textiel'. Een deskundige vrijwilligster op het gebied van spinnen met een spintol leerde het aan de geïnteresseerde werkgroepleden. Sindsdien is er een maandelijkse bijeenkomst waarin er gesponnen, naaldgebonden en gesprangd wordt. Inmiddels bestaat de werkgroep uit 12 leden.

Overige activiteiten

Begin van het jaar werd samen met de werkgroep Trijntje Soldaats de activiteit 'Winterverhalen' met chocolademelk en verse koek georganiseerd. Het was gezellig vol met ouders en grootouders met kinderen.

Op 25 januari gaf archeoloog Sierd Jan Tuinstra een lezing in het kader van de tentoonstelling 'Onbekende wierde ontdekt'.

Tijdens de Nationale Archeologiedagen konden op 15 juni de jonge bezoekers in een viertal activiteiten -waaronder zelf opgraven, archeologische spelletjes en speurtocht archeologie- nader kennis maken met het werkveld Archeologie.

Op 28 november organiseerde MW voor het eerst een prikkelarme openstelling. Naderhand hebben we de ervaringen gevraagd van de bezoekers. Die gaven aan dat het voor hun een succes was en op deze manier ook voor hen een museumbezoek mogelijk was.

Geslaagd was op 14 december, net voor de kerstvakantie, de workshop 'Kaarsen maken voor kinderen'.

3.6 WINKEL

In de museumwinkel worden meer dan 500 artikelen verkocht, variërend van boeken over landschap, natuur, archeologie, cultuurgeschiedenis, kunst, fictie en non-fictie tot fiets- en wandelkaarten, ansicht- en kunstkaarten, cadeauartikelen, streekproducten, tekeningen, grafieken en ook andere soorten van kunst. Het streven is dat de artikelen op de één of andere manier een link hebben met de vaste en wisselende tentoonstellingen in het museum en/of de regio.

In het kader van de tentoonstelling '*Kloeke kerken van De Ploeg*' waren verschillende kunstkaarten aan het assortiment van de museumwinkel toegevoegd. Bijvoorbeeld via 'Art Unlimited' (Alkmaar), 'Art Revisited' (Tolbert) en MW (eigen uitgave) via 'De Print' (Winsum). Laatstgenoemde kaarten werden veel verkocht.

Met de tentoonstelling '*Etrusken: pracht en macht*' zijn ansichtkaarten (eigen uitgave) via 'De Print' (Winsum) toegevoegd.

In december 2024 is de derde druk van 'Middag-Humsterland' van J.J. Delvigne (profiel Bedum) uitgebracht op initiatief van MW. Ook is er een herdruk van het boek 'Trilbil en Duivelsdrek' (Noordboek) op initiatief van MW gekomen. Dit boek bevat de sprookjes van Trijntje Soldaats.

Uit de productie van de kookacademie en uitgeverij 'Eet!verleden' van Nederlandse culinair historica Manon Henzen, onze vaste leverancier, zijn er in de museumwinkel veel historische kookboeken verkocht. In november 2024 is het boek 'De 100 leukste dagjes weg voor pensionado's' verschenen, met op de voorkant een foto van de wierde en kerk van Ezinge. Het perfecte sinterklaas- of kerstcadeau!

Voor kinderen hebben we in onze winkel prachtige boeken van de uitgeverijen KNNV, Tringa, WBooks, etc. De verkoop van het bordspel 'Grunn, pioniers in de provincie' is succesvol.

Er zijn veel kunstkaarten, wenskaarten en cadeauartikelen van Bekking & Blitz, Art Revisited, Trendzz for You, Art Unlimited, De Print, Van der Meulen en lokale (Ezinge, Garnwerd, Winsum, Warffum en Groningen) kunstenaars verkocht.

Om regionale ondernemers en kunstenaars te promoten, worden er in de winkel verschillende kunst- en streekartikelen verkocht, zoals biologische honing van de

imker Dirks uit Kloosterburen.

Steeds populair zijn droge naalden van Marjan Cornelius (lid van De Ploeg) uit Winsum, tekeningen van Trudy Beekman (Warffum), kunstkaarten van Arie Jekel (Garnwerd), kunstkaarten en boeken van Matty de Vries (Ezinge) en Natasja Bennink (Ezinge), ansichtkaarten van Joost Sizoo (Garnwerd) of kalenders van Johanna Varner uit Garnwerd.

Om lokaal toerisme te promoten hebben we in de winkel fiets- en wandelgidsen van de regio. De Groningse koolzaadzeep, mollebonen en ouderwetse snoepjes van Aristo uit Loppersum horen nog steeds tot de bestverkopende producten. Ook de Aleppozeep wordt als cadeauartikel veel verkocht. Nieuw waren in 2024 de biologische producten van 'Waddendelicatessen', zoals verschillende soorten mosterd en limonades.

Het streven om de winkel als regionale cadeauwinkel op de kaart te zetten, onder meer door aandacht op sociale media, begint meer vruchten af te werpen. Steeds vaker komen mensen uit de buurt om cadeautjes, boeken of kaarten te kopen. Wij hopen dat die trend in 2025 door zal zetten.

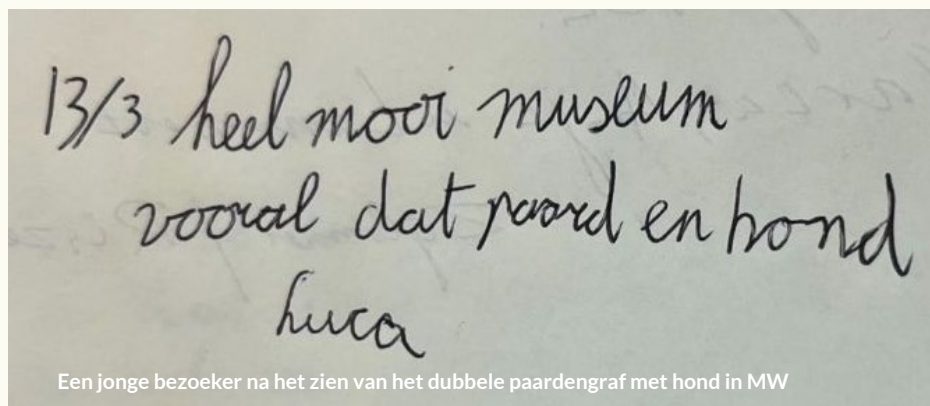
Het streven om de winkel als regionale cadeauwinkel op de kaart te zetten, onder meer door aandacht op sociale media, begint meer vruchten af te werpen. Steeds vaker komen mensen uit de buurt om cadeautjes, boeken of kaarten te kopen. Wij hopen dat die trend in 2025 door zal zetten.

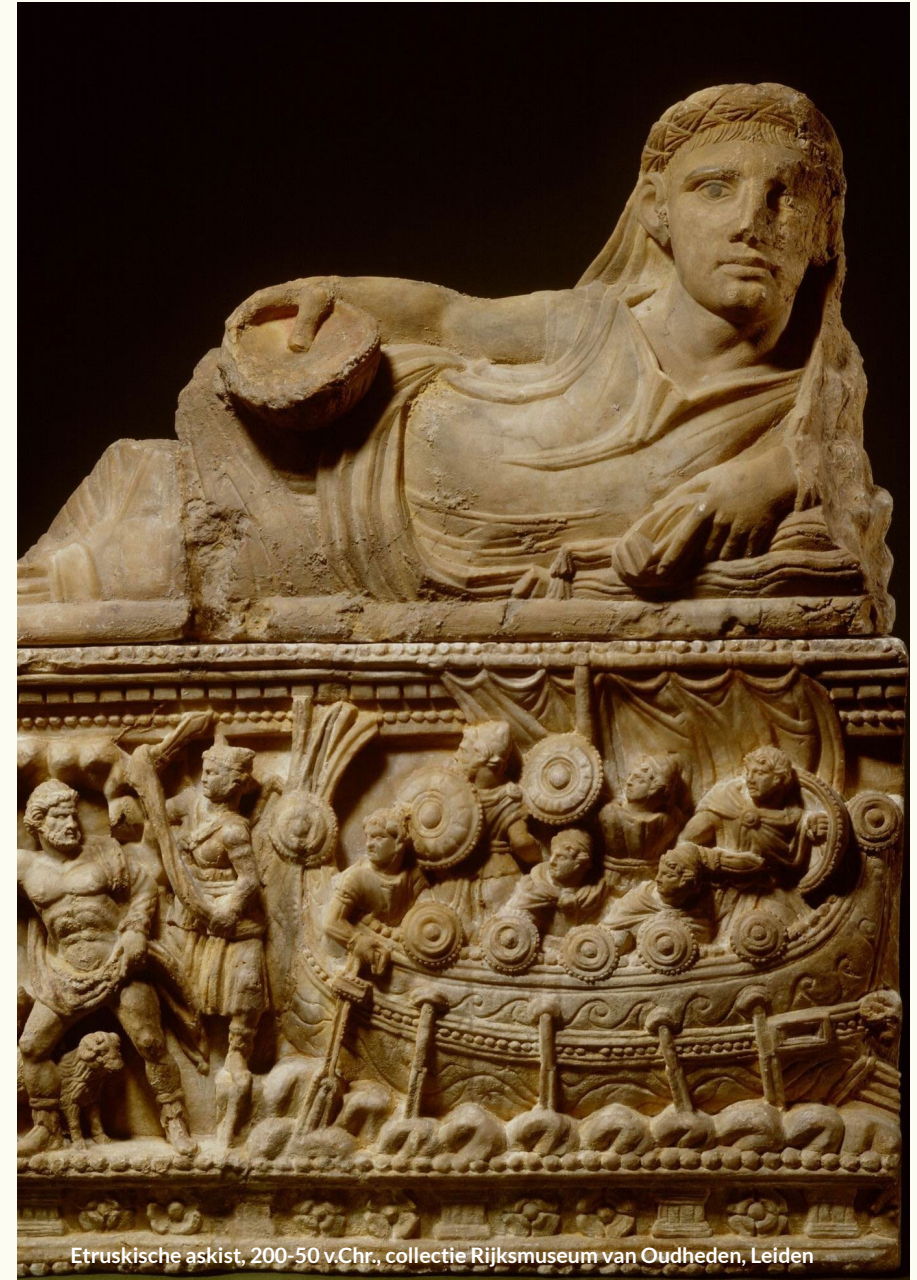
4. Ten slotte

Grote dank gaat uit naar alle vrienden en sponsors van het museum, in het bijzonder de gemeente Westerkwartier en de provincie Groningen. Niet alleen voor de substantiële financiële bijdragen, maar vooral ook voor de welwillende medewerking die (bestuur en directie van) MW in tal van aangelegenheden van zowel gemeente als provincie ondervindt.

De meeste dank gaat echter uit naar alle vrijwilligers -inmiddels zo'n 85- die zich verbonden weten met MW en zich in 2024 weer belangeloos hebben ingezet voor het museum. Zij zijn de steunpilaren waarop MW in Ezinge, het Nationaal Landschap Middag-Humsterland, de gemeente Westerkwartier, de provincie Groningen en ver daarbuiten een begrip en vaste waarde is geworden. In de hoofdstuk 3 van dit jaarverslag staat beschreven welke bijdrage elk team heeft kunnen leveren. Het geeft treffend weer op welke wijze de verschillende teams, ieder op eigen wijze, bijdragen aan de thema's en activiteiten waartoe de (wissel-)tentoonstelling(en) uitnodigen. In de teksten wordt de betrokkenheid bij MW tastbaar. Zonder de permanente inzet van de vrijwilligers, de bijdragen van medewerkers en de bevrogen leiding van de directeur zou MW niet kunnen bestaan.

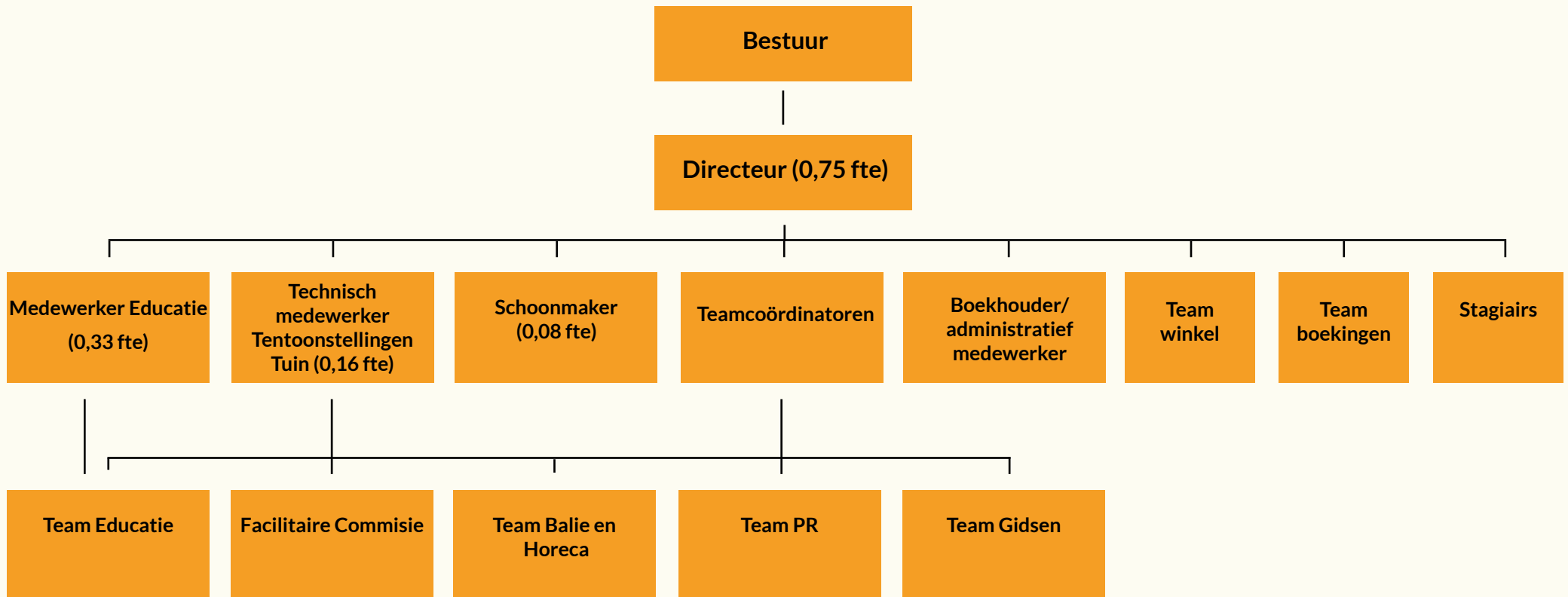

Een jonge bezoeker na het zien van het dubbele paardengraf met hond in MW

Etruskische askist, 200-50 v.Chr., collectie Rijksmuseum van Oudheden, Leiden

Organisatieschema

Overzicht baten en lasten 2024

Baten		
Entree (inclusief museumkaart en toeslag)		96.848,-
Horeca (opbrengst – inkoop)		15.143,-
Winkel (netto opbrengst)		18.584,-
Donaties		4.839,-
Subsidies gemeente en provincie (regulier)		102.017,-
Projectsubsidies		25.503,-
totaal		262.934,-
Lasten		
Personeelskosten	96.754,-	
Huisvestingskosten	55.367,-	
Kantoorkosten (ICT en middelen)	10.872,-	
Marketing (reclame, PR)	4.455,-	
Accountant, advies	4.660,-	
Lasten projecten	16.343,-	
Algemene kosten	5.652,-	
totaal	194.103,-	
Resultaat voor bestemmingen		68.831-
Bestemmingen	65.300,-	
Resultaat na bestemming		3.531-

De gegevens van dit overzicht zijn ontleend aan de vastgestelde jaarrekening 2024.

Museum Wierdenland

